



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XVII. Si diligenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

Si diligenti.

PARAPHRASIS.

privilegium dari non potest, aut solet, ut in casu nostro, siquidem Episcopus non potest remissionem procurationis facere, Papa autem non solet, quod id indecens sit & noxium Ecclesiis, ut dixi.

Uterius adverte 1. Quod hic specialiter sermo sit de procuratione debita ob visitationem, non autem loquitur de aliis censibus, aut præstationibus. v. g. charitatiuo subsidio, Cathedralico, aliave annua pensione; in his enim per tempus immemoriale cum bona fide immunitatem præscribi posse, probabile est, uti resoluit *Abbas vol. 2. cons. fl. 26. Felin. hie. n. 14.* Quia cessant rationes, quas attulimus, cur contra procurationem præscribi non possit, accedit quod dictæ præstationes privilegio aut pacto, seu compositione remitti possint, consequenter etiam per præscriptionem temporis immemoralis, cum ea vim tituli habeat, si capacitas sit in vsucapiente.

Advertendum est 2. Quod loquimur de procurationibus, quæ debentur visitanti iure ordinario, non item de ijs, quæ debentur visitanti iure speciali, siue ex privilegio, nam contra hunc visitatorem ut procuratio ei nõ debeat, præscribi potest secundum communem praxim, de qua testatur hic *Felin. n. 13.* licet ipsi contrarium placeat, sed probatur praxis; cum enim ab initio. v. g. Archidiaconus cumulatim cum Episcopo Ecclesias ex speciali concessione, privilegio, aut consuetudine visitare potuerit sine iure procurationis exigendæ, ut fatetur ipse *Felin.* Sequitur inde quod Ecclesiæ etiam postea huiusmodi immunitatem via præscriptionis acquirere possint.

Denique adverte. Quod locuti simus in casu, quo ipsæ Ecclesiæ immunitatem à procurationibus præscribere vellent adversus ordinarium Visitatorem, seu eum, cui communi iure visitatio competit; at verò aliis quispiam. v. g. Archidiaconus, vel Abbas, cui iure speciali competere potest jus visitandi, consequenter etiam præscribere potest jus procurationis exigendæ à quibusdã Ecclesiis diocesis, uti constat ex text. *capituli* & ait *Felin. hie. n. 12.* id locum habere etiam si visitator iste Episcopo loci subiectus sit.

Archiepiscopus Pisanus iuramentum fidelitatis accepit à Iudice Calaritano Marchione Massæ, quod Innoc. III. ait ipsi non licuisse, cum Iudicatus, seu Tribunal Calaritanum immediatè ad proprietatem Sedis Apostolicæ pertineat, sicuti & tota Sardinia, quamvis verò Archiepiscopus se defendere voluerit, quod secundum antiquam suorum antecessorum consuetudinem iuramentum pro sede Apostolica, seu Vice-sedis Apostolicæ recepisset, tamen Pontif. respondit, neque ipsum, neque Ecclesiam eius iure aliquo nixam esse, cum auctoritatem Sedis Apostolicæ non exhibeat, neque præscriptione muniatur; propterea quod confiteatur Archiepiscopus ipsum, vel Ecclesiam eius non fuisse in quasi possessione juris exigendi iuramenti, sed Ecclesiam Rom. quippe cuius nomine exactum & præstitum fuerit iuramentum ministerio Archiepiscopi, siquidem & is possidere dicitur, cuius nomine alius possidet, sin autem dicatur, quod Archiepiscopus & Antecessores eius suo nomine, & non Rom. Pontif. aut Rom. Ecclesiæ iuramentum exegerint, tum sequitur, quod Archiepiscopi ea re iuramentum suum de iure & honore sedis Apostolicæ conservando violarint, & idè in tali possessione exigendi iuramenti suo nomine, permanere non debeant, quandoquidem præscriptioni contra jura Ecclesiastica locus non est, si bona fides, ac justus titulus desit.

Denique etsi ponamus præscriptioni esse locum, tamen non est credibile præscriptionem centenariam, quæ sola contra Ecclesiam Romanam currit, probari posse.

SUMMARIUM.

1. Rex aut Princeps habet fundatam intentionem

tionem super totâ terrâ, & omni eius parte, quoad jurisdictionem supremam territorialem sibi competentem.

2. Rerum incorporalium seu iurium est quasi possessio.
3. Alterius nomine rem possidens usucapere non potest.
4. Si jus possessori resistat, ad præscribendum tempore ordinario non sufficit bona fides, sed insuper requiritur titulus præsumptus.
5. Accipiens terram in feudum, non ideo jurisdictionem supremam ac territorialem habere censetur.
6. Ex juramento fidelitatis, quod iudices & subditi præstant alicuius loci, non alicui ibi degenti, sed superiori domino, colligitur, quod jurisdictio territorialis non ad illum, sed ad hunc pertineat.

Not. I. Dominus alicuius regni, aut territorij habet fundatam intentionem super tota terra & omni eius parte, quoad jurisdictionem supremam territorialem sibi competentem die *Landesfürstliche hohe Obrigkeit*/ sicuti de Imperatore docet *Joan. Andreas in c. ult. n. 43. de offic. Archidiaconi*. Solum tamen Imperator aliis dare in feudum, ita, ut ipsemet duntaxat retineat quoad directam proprietatem & potius secundum habitum, quam exercitium.

2 Not. II. Rerum incorporalium seu iurium est quasi possessio, nam proprie dicta possessio spectatò nominis derivatione, rerum corporalium tantum est. *l. 1. ff. de acquirenda possessione*.

3 Not. III. Qui non suo, sed alterius nomine in possessione rei aut juris existit, usucapere non potest; quia non proprie possidet, sed ministerium exhibet ei, cuius nomine possidet. ut docui in *c. Cum venissent. 9. de restit. spoliator. & l. 3. tr. 1. de iust. c. 8. n. 5.*

4 Not. IV. Si jus possessori resistat, non sufficit bona fides ad præscribendum, sed requiritur etiam titulus præsumptus; quod intellige, ut præscribatur tempore ordinario videlicet anno 40. contra Ecclesiam, at verò possessio temporis immemoralis cum bona fide instar tituli est, si capacitas sit in possidente. *cap. 1. hoc tit. in 6.*

Quamobrem tali casu opus non est allegare titulum, quamvis etiam non obstitit si allegetur; cum pluribus exceptionibus seu defensionibus, contra petitem defendere se liceat, ita ut, si probatio in vno deficiat, ex altero capite obtineri possit. ut docui in *c. Pastoralis. 4. de exceptionibus*.

Quæres. Qua in re jus resistebat Episcopo, quominus legitime exigeret suo nomine juramentum à Iudicibus Calaritanis; & ideo non censetur bona fide tale jus possidisse, nisi privilegium exhiberet. Resp. Quia locus ille, in quo tribunal erat, sine controversia pertinebat ad Ecclesiam Romanam: licet utilitas iure feudi pertineret ad Archiepiscopum Pisanum, sicuti hic *Innoc.* notat.

Hinc collige doctrinam, quod aliquis accipiens terram in feudum, non ideo jurisdictionem supremam ac territorialem die *hohe Landes-Obrigkeit*/ quod est plenam jurisdictionem in subditos habere, censetur. Et ita ex communi docet *Andr. Kniechen, de Terris iur. n. 248.* ubi addit *n. 352.* quod nec in concessione Comitatus, vel Baronatus, seu Castri, nisi disertis verbis exprimat, omnimoda jurisdictio comprehendatur. Ratio est, quia jurisdictio illa omnimoda in subditos sublimis ac regia est, ideoque Principi propria, quemadmodum apud nos appellatur die *Landesfürstliche Obrigkeit*/ quæ Ducatui, aut Marchionatui inest, adeo ut, si Imperator aliquem investiat de Ducatu ac Marchionatu, eo ipso jurisdictionem territorialem omnimodam concedere videatur, cum ea dignitas & eminentia loco annexa censetur; quamobrem Principes appellari solent, quibus talis jurisdictio data est, quia in suo territorio Imperatorem representant, ex cuius concessione acceperunt.

Præter hanc autem sublimem est alia jurisdictio inferior, in subditos, non proprie territorialis die *hohe Landes-Obrigkeit* dici potest, sed districtus die *niedrige Obrigkeit*/ quæ juncta est cum exigua coercitione & executione multarum pro delictis leuibus.

Not. V. Si subditi, aut Iudices alicuius loci juramentum fidelitatis non præstant alicui ibi degenti & jura aliqua habenti, sed supe-

superiori Domino, signum manifestum est quod qui ibi degit, jurisdictionem territorialem, de qua locuti sumus, nequaquam habeat, quod ex hoc cap. colligitur.

CAPITVLVM XVIII.

Cùm olim, Frater.

PARAPHRASIS.

Episcopus Lucanus apud Sedem Apostolicam controversiam habuerat cum Abb. & Monachis Saluatoris de Ficheto super jurisdictione spirituali in plebem, & Sacerdotum in Capellis adiacentibus institutionem, aliâque Episcopalia jura. Episcopus Actor ad fundandam intentionem suam allegabat jus commune, cuius auctoritate uniuersa spiritualia intra Diocesim ad ipsum, tanquã Ordinarium spectare censebantur. Insuper Arbitrorum pronunciatam sententiam, siue laudum suæ intentioni assistere dicebat. Sed ad elidendam intentionem Episcopi, Abbas Gregorij VIII. priuilegium arbitrio illo longè antiquius exhibuit, per quod Monasterium vnâ cum plebe & Capellis ab Episcopo exemptum & liberatum videbatur. Sed & aliorum Pontif. priuilegia ante illud arbitrium concessa idem protulit, quibus exemptio data videbatur; sed quidquid sit de priuilegiis istis, quandoquidem Abbas iam sufficienter ostendit, quod Monasterium suum super institutionibus, ac destitutionibus Plebani, Clericorum, insuper Baptismo ac pœnitentia in culpis leuioribus, sepultura, decimarum perceptione ac diuinis officiis celebrandis tam in plebe, quàm in Capellis, excommunicationis, & interdictionis sententias ferendo, & absoluendo præscriptione munitum sit. Ideò Innoc. III. Abbatem ab impetitione Episcopi absoluit, super iam dictis articulis, silentio perpetuo imposito ipsi Episcopo, at verò circa alios omnes articulos ad jus Episcopale pertinentes circa plebem & Capellas secundum tenorem arbitrij pro Episcopo lati Abbatem condemnat.

S V M M A R I V M.

1. Episcopus habet intentionem fundatam super iure parochia, capellis seu filialibus annexis, & aliis iuribus spiritualibus intra suam diocesim.
2. Jura Episcopalia à Prælato inferiore per præscriptionem acquiri possunt, etiã quoad institutionem curatorum, aliorumque ministrorum.
3. Ex eo quod possit Sacerdos diocesanos à peccatis absolueri, non sequitur, quod etiam possit à reseruat. Episcopo.
4. Ad possessionem & præscriptionem juris aut jurisdictionis vniuersalis sufficit exercere actum in vno aliquo genere cum intentione habendi possessionem omnium coniuutorum.
5. Limitatur: Nisi alius sit in possessione iurium.
6. Prælati compromittere & transigere potest super parochiis, aut capellis de quarum exemptione controuersia est.

Not. I. Episcopus super iure Parochiæ seu spirituali cura plebis & Capellis seu filialibus annexis, aliisque iuribus spiritualibus intra diocesim suam habet intentionem fundatam. cap. Cùm Venerabili. 7. de religiosis domibus. Quemadmodum talia jura quorũ plura hic enumerantur, Episcopalia dicuntur & diocesalia, quia spectato communi iure, ad Episcopum loci, seu diocesani iure, ad Episcopum loci, seu diocesani pertinent, alij autem intra diocesim degentes Prælati licet ordinariam jurisdictionem habeant, & quanquam speciali iure priuilegij, aut præscriptionis exempti sint, siue quoad suas personas & Clericos, aut Religiosos Ecclesiæ suæ, siue etiam quoad curam plebis sibi subiectæ, ita vt nomen Ordinarij loci ipsis competat. iuxta c. 3. iuncta Gl. verb. locorum. de offic. ordin. in 6, tamen Diocesani appellari non solent, sicut constat ex Clement. I. iuncta Gl. verb. Diocesani. de iure Patronat. & ostendit hic Alex. n. 3.

Not. II. Jura Episcopalia à Prælato inferiore per præscriptionem acquiri possunt etiam quoad institutionem Curatorum aliorumque ministrorum. Ita sumitur ex hoc c.